СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИЗИКУ»

Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність	D 1 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма	«Облік, аудит та оподаткування»
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Назва кафедри	Обліку, аудиту та оподаткування
Тип дисципліни	Вибіркова
Семестр	Другий
Мова викладання	Українська
Керівник курсу	**Новіченко Людмила Степанівна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Профайл керівника курсу	http://nasoa.edu.ua/spivrobitnyky/novichenko-lyudmyla-stepanivna/
Контактна інформація керівника курсу (e-mail)	E-mail: LSNovichenko@nasoa.edu.ua
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Ґрунтовні знання та навички з бухгалтерського обліку та управлінського контролю, набуті під час навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:			
			Лекцій	Практичних та семінарських занять	Самостійна підготовка	Вид підсумкового контролю
Обсяг	Денна форма навчання					
	4	120	20	22	78	Залік
	Заочна форма					
	4	120	2	4	114	Залік

Опис дисципліни	**Навчальна дисципліна: «Облік і контроль діяльності підприємств в умовах ризику»** є вибірковою компонентною навчального плану. **Мета вивчення навчальної дисципліни** полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про види та сутність ризиків, які виникають в процесі функціонування підприємства, а також особливостей обліку та контролю результатів виникнення ризиків в умовах невизначеності. **Завдання вивчення навчальної дисципліни**: вивчення сутності, класифікації ризиків як об'єкта бухгалтерського обліку та контролю підприємства; ознайомлення з концепціями ризик-менеджменту підприємств та механізмом їх реалізації; встановлення особливостей та практичного застосування методів аналізу та оцінки ризиків; визначення порядку організації бухгалтерського обліку ризиків діяльності підприємства; набуття практичних навиків обліку, контролю ризиків підприємства в умовах воєнного стану; виявлення особливостей та порядку обліково-аналітичного забезпечення системи управління ризиками суб'єкта господарювання. **Формат проведення дисципліни:** лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Здобувачі вищої освіти мають змогу отримати індивідуальні консультації.
Професійні компетентності	Здобувачі повинні знати: – економічні основи функціонування підприємства в системі ринкових відносин, основні напрями та види його діяльності; – класифікаційні ознаки та види ризиків, які виникають в процесі функціонування підприємства; – систему та основі складові ризик-менеджменту підприємства; – основні методи аналізу ризиків; –складові та підходи до оцінки ризиків діяльності підприємства, які застосовуються для визначення ступеня ймовірності та можливого розміру збитків від певних ризикових подій; – основні організаційно-методичні положення здійснення контролю діяльності підприємства в умовах ризику; – порядок облікового відображення та здійснення контролю за результатами виникнення ризиків в умовах воєнного стану.
Програмні результати навчання	Здобувачі повинні вміти: – проводити оцінку впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища на виникнення ризиків діяльність підприємства; – використовувати інструментарій аналізу ризиків, мати уявлення про порядок використання якісних та кількісних методів оцінки ризиків; – аналізувати та правильно відображати в системі бухгалтерського обліку результати виникнення ризиків в діяльності підприємства; – аналізувати та планувати заходи з оптимізації впливу ризиків на діяльність підприємства в умовах воєнного стану; – застосовувати на практиці методи мінімізації ризиків (уникнення, запобігання передачу, поглинання) та контроль (внутрішній контроль, планування); – обґрунтовувати ефективність ухвалених рішень в частині доцільності застосування тих чи інших методів мінімізації ризиків.
Програма навчальної дисципліни	**Змістовний модуль 1. Теоретико-організаційні основи ідентифікації, оцінювання та контролю ризиків в діяльності підприємства** Тема 1. Підприємницька діяльність і класифікація ризиків Тема 2. Управління ризиками Тема 3. Сутність, необхідність та основні завдання фінансового контролінгу. Тема 4. Методи контролінгу. **Змістовний модуль 2. Прикладні аспекти обліку, контролю та управління ризиками суб'єкта господарювання** Тема 5. Відповідь та оцінені ризики: заходи реагування в обліковому середовищі.

	Тема 6. Контроль ризиків суб'єкта господарювання в галузі фінансового моніторингу. Тема 7. Контроль ризиків суб'єкта господарювання в умовах воєнного стану: оцінка безперервності діяльності суб'єкта господарювання менеджментом та аудитором. Тема 8. Обліково-аналітичне забезпечення системи управління ризиками суб'єкта господарювання.
Методи навчання	- У процесі викладання дисципліни використовується кредитно-трансферна система організації навчального процесу, що відповідає вимогам ЄКТС. Для досягнення навчальних завдань, загального розвитку особистості, професійної підготовки доцільно використовувати різні методи навчання, а саме: словесні (розповідь, пояснення, лекція, консультація); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (практична робота, тестування, ситуаційні завдання); за характером логіки пізнання: (аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний); за рівнем самостійної розумової діяльності (проблемний, частково-пошуковий, дослідницький); за рівнем інноваційності (ситуаційного аналізу, дискусія, робота в групах)
Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни	Комп'ютери з програмним забезпеченням для виконання різних видів освітньої діяльності: Microsoft Office, Веб-браузери. Мультимедійний проектор, комп'ютер або ноутбук, використання платформи MicrosoftTeems та Moodle для дистанційного навчання
Політики навчальної дисципліни	***Політика щодо академічної доброчесності.*** Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти НАСОА є передумовою для ефективного опанування результатами навчання і отримання позитивної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Складові політики академічної доброчесності регламентуються: Положенням про академічну доброчесність Національної академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОА, 26 червня 2026 р., протокол № 15. Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОА та Положення про академічну доброчесність НАСОА у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.4.17.2 Положення про академічну доброчесність НАСОА, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми». ***Політика щодо відвідування занять.*** Здобувачі вищої освіти денної форми навчання зобов'язані відвідувати заняття. Поважними причинами для відсутності на заняттях є хвороба, академічна мобільність або інші випадки відсутності, які підтверджені документально. Якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та відповідно до графіку консультацій викладача. ***Політика щодо перескладання.*** Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися термінів виконання усіх завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни. Ліквідація академічної заборгованості та перескладання заліку проводиться після закінчення екзаменаційної сесії за окремим розкладом, складеним навчально-методичним відділом. ***Політика щодо оскарження результатів оцінювання.*** Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням рівня його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Національній академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОА, 24 квітня 2020 р., протокол № 8 (зі змінами та доповненнями, протокол від 04 листопада 2025 р. №4).

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

За результатами семестру здобувач вищої освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання здобувачем вищої освіти 35 балів у сукупності за всіма темами дисципліни.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю здобувач отримав сумарну кількість балів за два змістовні модулі, що не перевищує 34 бали, то здобувач вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Облік і контроль діяльності підприємств в умовах ризику» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
Денна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на семінарських / практичних заняттях	Максимум – 5 балів
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульний контроль № 1	Максимум – 15 балів
	Модульний контроль № 2	Максимум – 15 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік	Максимум – 30 балів
Заочна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на семінарських / практичних заняттях	-
	Контрольна робота для заочної форми навчання	Максимум – 70 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік	Максимум – 30 балів

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та модульний контроль										Залік	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
Т1	Т2	Т3	Т4	МКР	Т5	Т6	Т7	Т8	МКР	30	100
5	5	5	5	15	5	5	5	5	15		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії оцінювання поточного контролю

Поточний контроль проводиться викладачем на практичних заняттях протягом семестру шляхом перевірки завдань за кожною темою курсу.

***Засобами оцінювання** та методами демонстрування результатів навчання є:*

- *стандартизовані тести;*

- *тези, статті, реферати, есе по питаннях самостійного вивчення;*
- *завдання розрахункового характеру;*
- *презентації результатів виконаних завдань та досліджень;*
- *презентації здобувачів та виступи на наукових заходах;*
- *інші види творчих та групових завдань.*

Практичні заняття *передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на практичному занятті. Робота на практичному занятті передбачає усне та письмове опитування. Максимальна кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти на практичному занятті становить 5 балів. Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення практичних занять у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.*

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на практичних заняттях

Кількість балів	***Критерії оцінювання***
5	*В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.*
2	*Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.*
0	*Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.*

Критерії оцінювання модульного контролю

Формою модульного контролю є модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестових завдань закритої форми, що формуються та виконуються в системі Moodle, та оцінюються від 0 до 15/ 35 балів.

Розподіл балів в межах модульних контрольних робіт

Вид завдання	***Максимальна кількість балів за виконання (денна/заочна форма)***
Тестові завдання закритої форми	*15 (30×0,5) / 70 (35×2)*
Всього	*30 / 70*

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є диференційований залік, який проводяться у формі тестових завдань закритої форми, що формуються та виконуються в системі Moodle, та оцінюється від 0 до 30 балів.

Розподіл балів в межах підсумкового контролю

Вид завдання	***Максимальна кількість балів за виконання***
Тестові завдання закритої форми	*30 (30×1)*
Всього	*30*

Критерії оцінювання тестових завдань закритої форми

Критерії оцінювання	***Кількість балів***
Здобувач дав правильні відповіді на 90-100% тестових запитань	*27-30*
Здобувач дав правильні відповіді на 82-89% тестових запитань	*23-26*
Здобувач дав правильні відповіді на 74-81% тестових запитань	*20-22*
Здобувач дав правильні відповіді на 64-73% тестових запитань	*17-19*
Здобувач дав правильні відповіді на 60-63% тестових запитань	*15-16*
Здобувач дав правильні відповіді менше ніж на 60% тестових запитань	*0-14*

Форми контролю	*Види навчальної роботи*	*Оцінювання*
Денна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	*Робота на лекціях*	*-*
	Робота на практичних заняттях, у т.ч.:	
	Розв'язання практичних завдань, презентація доповідей, презентацій на визначену тематику	*3 бали*
	розв'язання тестових завдань	*1 бал*
	усне опитування, участь в дискусії	*1 бал*
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	*Модульний контроль № 1*	*15 балів*
	Модульний контроль № 2	*15 балів*
Підсумковий контроль	*Залік*	*30 балів*
Заочна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	*Робота на лекціях*	*-*
	Робота на практичних заняттях	*-*
Контрольна робота для заочної форми навчання	*Тестовий контроль*	*70 балів*
Підсумковий контроль	*Залік*	*30 балів*

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	***Оцінка в балах***	***Оцінка за шкалою ECTS***	
Екзамен		***Оцінка***	***Пояснення***
Відмінно	***90-100***	*A*	*Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, достатньо реалізовує теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, виконав практичні завдання відмінно або з незначною кількістю помилок. За час навчання при проведенні практичних занять проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються*
Добре	***82-89***	*B*	*Здобувач вищої освіти демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє*

			застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною
	74-81	*C*	*Здобувач вищої освіти в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Помилки у відповідях та розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.*
Задовільно	***64-73***	*D*	*Здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни. При вирішенні практичних завдань допускає значну кількість недоліків і суттєвих помилок*
	60-63	*E*	*Здобувач вищої освіти має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, здобувач вищої освіти з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни, відсутнє розуміння порядку виконання завдання та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.*
Незадовільно	***35-59***	*FX*	*Здобувач вищої освіти може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму дисципліни здобувач вищої освіти виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є неправильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача вищої освіти відсутні. Здобувач вищої освіти має можливість повторного складання*
	1-34	*F*	*Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимоги програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Обов'язковий повторний курс*

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Назвіть основі класифікаційні ознаки та види ризиків діяльності підприємства.
2. Охарактеризуйте основні елементи ризику.
3. Надаєте визначення поняття ризик як об'єкта бухгалтерського обліку та наведіть його ключові характеристики.
4. В чому полягає стратегія і тактика ризик-менеджменту?
5. Які є методи мінімізації ризиків в управлінні господарською діяльністю підприємства?
6. Наведіть перелік та характеристику кількісних методів аналізу та оцінки ризиків.
7. Охарактеризуйте якісні методи аналізу та оцінки ризиків.
8. Які особливості застосування експертних методів аналізу та оцінки ризиків?
9. Порядок організації бухгалтерського обліку ризиків діяльності підприємства.

10. Особливості організаційно-методичних засад здійснення контролю діяльності підприємства в умовах ризику

11. Назвіть основні етапи реалізації механізму управління економічними ризиками підприємства.

12. Особливості управління ризиками в умовах дії воєнного стану.

13. Облікове відображення наслідків виникнення ризиків воєнного стану.

14. Розробка та впровадження заходів для зменшення ймовірності або наслідків ризиків бізнесу в умовах воєнного стану.

15. Зазначте процедури внутрішнього контролю для прийняття управлінських рішень, що зменшують невизначеність та вплив ризиків.

16. Порядок формування обліково-аналітичного забезпечення системи управління ризиками суб'єкта господарювання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Денисенко М.П., Терехов В.І. Економіка відновлення. : навчальний посібник. Київ: «КРОК», 2023. 221 с.

2. Ризик-менеджмент: навч.-метод. посібник / О. Кібік, О. Слободянюк, Л. Кузнецова ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2024. 84 с.

3. Ризик в економіці та маркетингу : практикум. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 92 с.

4. Мороз В., Мороз С. А., Бука І. С Управління ризиками / Risk management: навчальний.посібник Львів: Новий світ-2000, 2026. 142 с.

Додаткова:

1. Вараксіна О.В., Черевко А.В., Пазинич В.О. Ключові етапи та інноваційні підходи в управлінні ризиками в умовах невизначеності. Економічний простір. 2024. № 194. С. 138-143

2. Гуріна Н., Томша А. Аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління ризиками підприємства. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 43. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-15

3. Новіченко Л.С., Свирида О.А. Фінансова безпека підприємства як основа фінансової безпеки держави. Цифрова економіка та економічна безпека. 2023. № 4(04). С. 27-31 URL: https://doi.org/10.32782/dees.4-5

54. Овсієнко Н.В., Котвицька Н.М., Овсієнко В.В. Методичні підходи до створення стратегії управління ризиками сучасних підприємств. Економічний простір. 2025. № 197. С. 199-203

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1 ISO / IEC 31010:2009 Risk management – Risk assessment techniques. URL: http://www.iso.org/iso/ru/catalogue_detail?csnumber=51073.

2. ISO 31000:2018 (en). Risk management – Guidelines. URL: https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:31000:ed-2:v1:en

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри обліку, аудиту та оподаткування.

Протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.